

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

НН ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
директор навчально-наукового
інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

Освітня-програма: **Образотворче мистецтво**

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту культури і
мистецтв
«30» серпня 2024 р.
Голова _____ Олександр РУДЕНКО

Суми - 2024

Розробник:

Гулей О.В., доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну,
заслужений майстер народної творчості України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2024 р.

В. о. завідувача кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну
кандидат мистецтвознавства, доцент

Наталія КОХАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 4	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
2-й,		2-й,	
Лекції			
/14 год.		год.	
Практичні, семінарські			
/14 год.		год.	
Самостійна робота			
/90 год.		год.	
Консультації:			
/2 год.		год.	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин - 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення курсу «Методика викладання фахових дисциплін» передбачає засвоєння магістрантами спеціальності О23 (Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація) формування знань з методики викладання дисциплін художнього профілю. Вивчення програмного матеріалу даної дисципліни, як і інших спеціальних дисциплін, сприяє поглибленню фахових компетенцій відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво».

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Методика викладання фахових дисциплін» викладається магістрантам першого року навчання на основі базової підготовки ОР Бакалавр й вимагає обізнаності у послідовності виконання творчих робіт образотворчого мистецтва. Передумовою вивчення дисципліни передбачається наявність базових знань з предметів «Методика викладання образотворчого мистецтва», «Скульптура», «Композиція», «Рисунок», «Живопис», «Кольорознавство».

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає узагальнення знань про організаційно-методичні засади навчально-виховного процесу, поглиблене вивчення термінології та професійного понятійного апарату, особливостей проведення практичних, лабораторних та лекційних занять з фахових дисциплін образотворчого мистецтва. Забезпечує розширення кола знань про навчальну, методичну, виховну й науково-дослідну роботу сучасного фахівця образотворчого мистецтва

Знання: Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Уміння: Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.	ПРН 3	Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах.
---	--------------	--

<p>Знання: Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми</p> <p>Уміння: Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.</p> <p>Комунікація: Пояснює фахівцям і не фахівцям основні закономірності розвитку мистецтва і шляхи вирішення його глобальних проблем взаємодія з керівництвом, колегами, студентами.</p>	ПРН 7	<p>Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.</p>
<p>Знання: Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>Уміння: Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки художників образотворчого і декоративного мистецтва та реставраторів творів мистецтва, планування власної науково-педагогічної діяльності.</p> <p>Комунікація: Здатний до ефективної комунікації в процесі навчання образотворчого мистецтва.</p>	ПРН 12	<p>Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі</p>
<p>Знання: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Уміння: Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.</p> <p>Комунікація: володіння основами професійної мовленнєвої культури при навчанні образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва.</p>	ПРН 14	<p>Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>A 90-100 балів Відмінно</p>	<p>Студент демонструє глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь і навичок методичної роботи у межах програми, вміє використовувати набуті знання в науково-творчій і практичній роботі, виявляє знання спеціальної термінології, на високому рівні володіє методами та прийомами навчальної роботи засобами образотворчого мистецтва</p>
<p>B 82-89 Добре</p>	<p>Студент виявляє повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками, здатний сприймати тематичний матеріал, але допускає незначні помилки у володінні методами та прийомами навчальної роботи засобами образотворчого мистецтва, загалом студент добре засвоїв навчальний матеріал, грамотно і логічно його викладає, проте допускає несуттєві неточності у відповідях.</p>
<p>C 74-81</p>	<p>Студент володіє тематичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, виявляє достатній рівень знань спеціальної</p>

Добре	термінології, вмє систематизувати, узагальнювати, робити висновки, демонструє достатні навички та уміння, проте в наявності незначні недоліки і порушення у викладенні матеріалу
Д 64-73 Задовільно	Студент може сприймати достатню частину тематичного матеріалу, але не завжди послідовно та логічно працює над розробками практичних занять, виготовлення наочності, потребує додаткових пояснень, слабо засвоїв основи навчально-методичної роботи. Виявляється елементарний рівень володіння закономірностями образотворчої грамотності, володіє основами навчального матеріалу, але допускає значні неточності і порушення у викладенні матеріалу, має слабкий рівень володіння теоретичним матеріалом.
Е 60-63 Задовільно	Студент здатний сприймати тематичний матеріал, але не завжди робить переконливі висновки, не завжди послідовно викладає свої думки. Допускає термінологічні помилки. Володіє основним тематичним матеріалом, але знання недостатньо стійкі може сприймати достатню частину тематичного матеріалу, але не послідовно та не логічно працює над організаційно-методичною складовою планування практичних занять, постійно потребує додаткових пояснень, демонструє неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання.
FX 35-59 Незадовільно	незадовільно з можливістю повторного складання. Студент володіє незначною частиною тематичного матеріалу, не послідовно та нелогічно працює над практичними завданнями, нехтує самостійною роботою, потребує додаткових пояснень. виявляє безсистемність одержаних знань, нерозвинуте образно-творче мислення, обмежені образотворчі здібності і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни.
F 0-35 Незадовільно	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни. Студент володіє незначною частиною тематичного матеріалу, користується обмеженим термінологічним та словниковим запасом, не володіє ні тематичним матеріалом, ні практичними навичками для виконання завдання за програмою курсу

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума	Підс. (екз.)	Загальна сума
Розділ 1		Розділ 2					
T1.1	T1.2	T2.1	T2.2	55	75	25	100
Поточний контроль							
10	15	15	15				
Контроль самостійної роботи				20			
5	5	5	5				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	

64 - 73	D	Задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усне та письмове опитування, презентації практичних завдань, розробки практичних занять ОТМ, підготовка рефератів й доповідей за темами, складання тестів, оцінювання практичних та самостійних завдань, екзамену.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Методична складова занять графіки та скульптури

РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Методична складова занять графіки та скульптури

Тема 1.1. Особливості проведення занять з рисунку як провідної фахової дисципліни в образотворчому мистецтві.

Тема 1.2. Специфіка занять з скульптури як однієї із фахових дисциплін підготовки фахівця образотворчого мистецтва.

РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції

Тема 2.1. Особливості методики проведення занять з живопису.

Тема 2.2. Закони композиції як методична складова фахової дисципліни.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самос т.роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самос
РОЗДІЛ 1. Методична складова занять графіки та скульптури										
Тема 1.1. Особливості проведення занять з рисунку як провідної фахової дисципліни в образотворчому мистецтві.	28	2	2		22					
Тема 1.2. Специфіка занять з скульптури як однієї із фахових дисциплін підготовки фахівця образотворчого мистецтва.	28	2	2		22					
РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції										
Тема 2.1. Особливості методики проведення занять з живопису	26	2	2		22					
Тема 2.2. Закони композиції як методична складова фахової дисципліни	42	8	8	2	24					
Усього годин	120	14	14	2	90					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Методична складова занять графіки та скульптури			
1.1	Особливості проведення занять з рисунку як провідної фахової дисципліни в образотворчому мистецтві.	2	
1.2	Специфіка занять з скульптури як однієї із фахових дисциплін підготовки фахівця образотворчого мистецтва	2	
РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції			
2.1	Особливості методики проведення занять з живопису	2	
2.2	Закони композиції як методична складова фахової дисципліни		
1	Закони цілісності і рівноваги	2	
2	Закони ритмічної структури твору	2	
3	Колір як закон композиції	2	
4	Закони повітряної і лінійної перспектив в композиції	2	
	Усього	14	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Методична складова занять графіки та скульптури			
1.1	Особливості проведення занять з рисунку як провідної фахової дисципліни в образотворчому мистецтві	2	
1.2	Специфіку занять з скульптури як однієї із фахових дисциплін підготовки фахівця образотворчого мистецтва	2	
РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції			
2.1	Особливості методики проведення занять з живопису	1	
2.2	Закони композиції як методична складова фахової дисципліни	1	
1	Важливість законів цілісності і рівноваги	2	
2	Закони повітряної і лінійної перспектив в композиції	2	
3	Закони ритмічної структури твору	2	
4	Колір як закон композиції	2	
	Усього	14	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Методична складова занять графіки та скульптури			
1.1	Особливості проведення занять з рисунку як провідної фахової дисципліни в образотворчому мистецтві.		
1	Опрацювання відповідних літературних джерел	6	
2	Опрацювання інтернет-ресурсів до теми	6	
3	Робота над конспектом	5	
4	Опрацювання методичних матеріалів	5	
5	Підбір технологічних підходів	5	

1.2	Специфіка занять з скульптури як однієї із фахових дисциплін підготовки фахівця образотворчого мистецтва		
1	Опрацювання відповідних літературних джерел	6	
2	Опрацювання інтерне-ресурсів до теми	6	
3	Робота над конспектом	5	
4	Опрацювання методичних матеріалів	5	
5	Підбір технологічних підходів	5	
РОЗДІЛ 2. Методична складова занять живопису та композиції			
2.1	Особливості методики проведення занять з живопису		
1	Опрацювання відповідних літературних джерел	6	
2	Опрацювання інтерне-ресурсів до теми	6	
3	Робота над конспектом	5	
4	Опрацювання методичних матеріалів	5	
5	Підбір технологічних підходів	5	
2.2	Закони композиції як методична складова фахової дисципліни		
1	Опрацювання відповідних літературних джерел	6	
2	Опрацювання інтерне-ресурсів до теми	6	
3	Робота над конспектом	5	
4	Опрацювання методичних матеріалів	5	
5	Підбір технологічних підходів	5	
	Усього	90	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Белявіна Н.Д. Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін : підручник. Київ : НАКККіМ, 2019. 280 с.
2. Кардашов В. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. К.: Слово, 2007. 296 с.
3. Коновець С.В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва: метод. посібник. – Рівне, 2002. – 75 с.
4. Малицька О. В. Образотворче мистецтво з методикою навчання : навч.-мет. посіб. Бердянськ, 2016. 346 с.
5. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів. К.: Шк. світ, 2012. 128 с.
6. Методика викладання мистецьких дисциплін у закладах вищої освіти. Укладач Скорик Т.В. Чернігів: НУЧК, 2018. 76 с.
7. Миропольська Н., Ничкало С., Рагозіна В., Хлебнікова Л., Шахрай В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання : навчальний посібник. Тернопіль, 2006. 240 с.
8. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Музичне мистецтво; Образотворче мистецтво; Інтегрований курс «Мистецтво». 5–9 класи. / Л. Масол, О. Коваленко, Г. Сотська, Г. Кузьменко [та ін.]. К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. 32 с.
9. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: теорія та методика викладання мистецьких дисциплін. Київ : Освіта України, 2008. 247 с.
10. Пастир І.В. Творче становлення фахівця у візуальному мистецтві: Навч.-метод. пос. Одеса, 2011. 198 с.
11. Пехота О. М, Кіктенко А. З., Любарська О. М. Освітні технології : навч.-метод. посібник. Київ, 2003. 255 с.
12. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с

13. Рудницька О.П. Основи викладання мистецьких дисциплін. К.: АПН України, 1998. 183 с
14. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва : навч.- метод. посіб. / Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. Чернівці : Зелена Буковина, 2011. 280 с.
15. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посібник Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 240 с.
16. Шарко В.Д. Сучасний урок: Технологічний аспект: Посібник для вчителів і студентів. К.: СПД Богданова А.М., 2007. 220 с.
17. Шевнюк О. Методика навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах : навчальний посібник. К.: Освіта України, 2017. 311 с.
18. Шевнюк О. Теоретичні основи навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних художніх закладах. *Науковий часопис НПУ ім. М.Драгоманова*, 2015. С. 202-206.
19. Шмагало Р. Т. та ін. Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ-ХХІ століть : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 292 с.

Допоміжні:

1. Гавеля О. М. Педагогічні умови художньо-творчого виховання обдарованої учнівської молоді у позанавчальний час : монографія. Київ : ДАКККіМ, 2006. 261 с.
2. Зюзіна Т.О. Культурологічна підготовка студентів у вищих навчальних закладах: теоретико-методологічні засади змісту освіти: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. 384 с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К.: Освіта України, 2008. 274 с.
4. Пометун О. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. Посібник. Київ, 2004. 192 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник. Тернопіль: навчальна книга. Богдан, 2005. 360 с.
6. Щербіна І. В. Методика розробки програми дисциплін мистецької спеціалізації при рейтинговому оцінюванні успішності студентів: доповідь. Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта (консенсус, партнерство, стандарти) в контексті Болонського процесу: Матеріали наук.-практ. конф. Харк. держ. акад. культури: Під ред. проф. В.М. Шейка, проф. М.В. Дяченка, канд. пед. наук С. В. Сищенко. Харків, 2005. С. 161-162.

Інтернет-ресурс

Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
 Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/

Бібліотека українських підручників: <http://pidruchniki.ws/>

http://allref.com.ua/uk/skachaty/Obrazotvorche_mistectvo_z_metodikoyu_vikladannya_-_pedagogichna_nauka

http://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/kontrolnaya/4621

http://estetika.at.ua/Metoduka_Masol_L.M..pdf

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється з використанням навчально-методичних, наукових друкованих та інтернет-джерел (навчальних, навчально-наочних і навчально-методичних посібників, монографій, науково-популярної літератури з методики викладання образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, збірників наукових праць сучасних досліджень в галузі методики викладання мистецьких дисциплін, матеріалів наукових і науково-практичних конференцій з проблем сучасної мистецької освіти й методики викладання предметів

художнього циклу в сучасних закладах вищої освіти; методичної літератури з порушенням проблем мистецької освіти, доступу до електронних носіїв інформації за допомогою відповідного обладнання (ноутбук, комп'ютер); із залученням ілюстративного матеріалу та наочності, необхідних в навчальному процесі.